

บทความโดย : นางสาวสุนีย์ ตันติวุฒิพงศ์ (สำนักความปลอดภัยแรงงาน)

การอบรมลูกจ้างตาม พ.ร.บ.ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๕๔

การอบรมให้ความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานแก่ลูกจ้างทุกคนเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นสำหรับสถานประกอบการทุกแห่ง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดเนื่องจากการทำงานและเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้อุปกรณ์ได้รับบาดเจ็บ สูญเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ หรือเกิดการเจ็บป่วยจากโรคจากการทำงาน

ดังนั้น เพื่อให้สถานประกอบการสามารถบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ จึงได้บัญญัติให้นายจ้างจัดให้ผู้บริหาร หัวหน้างานและลูกจ้างทุกคนได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยมีขอบเขตบังคับใช้กับสถานประกอบการทุกประเภทที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป และการฝึกอบรมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งต่อมาได้มีประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการฝึกอบรมผู้บริหาร หัวหน้างาน และลูกจ้างด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๕ มีสาระสำคัญที่กำหนดผู้รับการอบรมและหลักสูตรการอบรม ดังนี้

๑. ลูกจ้างระดับบริหารต้องเข้ารับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานสำหรับลูกจ้างระดับบริหาร มีระยะเวลาอบรม ๑๒ ชั่วโมง

๒. ลูกจ้างระดับหัวหน้างานต้องเข้ารับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานสำหรับลูกจ้างระดับหัวหน้างาน มีระยะเวลาอบรม ๑๒ ชั่วโมง

๓. ลูกจ้างทั่วไปและลูกจ้างเข้างานใหม่ต้องเข้ารับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานสำหรับลูกจ้างทั่วไปและลูกจ้างเข้างานใหม่มีระยะเวลาอบรม ๖ ชั่วโมง

๔. ลูกจ้างเปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานที่ทำงาน หรือเปลี่ยนเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ ซึ่งมีปัจจัยเสี่ยงแตกต่างไปจากเดิม ต้องเข้ารับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานสำหรับลูกจ้างเปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานที่ทำงาน หรือเปลี่ยนเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ ซึ่งมีปัจจัยเสี่ยงแตกต่างไปจากเดิม มีระยะเวลาอบรม ๓ ชั่วโมง

แต่เนื่องจากประกาศกรมฯ ที่ออกตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ กำหนดให้ผู้บริหารและหัวหน้างานต้องเข้ารับการอบรม หลักสูตรที่มีหัวข้อวิชาเหมือนหลักสูตรการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารและระดับหัวหน้างานที่ออกตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการ ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๙ สถานประกอบกิจการหลายแห่ง จึงมีความเข้าใจว่าพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ เป็นบทยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบกับการเข้าใจว่าพระราชบัญญัติมีลำดับศักดิ์ทางกฎหมายสูงกว่ากฎกระทรวงจึงมีผลให้ยกเลิกกฎกระทรวง เมื่อพิจารณาจากหลักการบังคับใช้กฎหมายที่กำหนดไว้ว่ากฎหมายเมื่อประกาศมีผลบังคับใช้แล้ว ก็ใช้ได้ตลอดไป จนกว่าจะถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกโดยกระบวนการที่ถูกต้องตามขั้นตอน ซึ่งการยกเลิกกฎหมายหรือการสิ้นสุดแห่งการใช้บังคับกฎหมายสามารถแบ่งเป็นการยกเลิกกฎหมายโดยตรง คือมีกฎหมายใหม่ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกันระบุยกเลิกกฎหมายเก่าไว้โดยตรง อาจเป็นการยกเลิกกฎหมายทั้งฉบับ หรือเป็นการยกเลิกกฎหมายนั้นเฉพาะบางบทมาตราก็ได้ แต่จะยกเลิกอย่างไรต้องระบุไว้ให้ชัดเจนในกฎหมาย และการยกเลิกกฎหมายโดยปริยาย เป็นกรณีที่กฎหมายใหม่และกฎหมายเก่า มีบทบัญญัติสำหรับกรณีหนึ่ง ๆ อย่างเดียวกัน ในกรณีเช่นนี้ต้องถือว่ากฎหมายใหม่ยกเลิกกฎหมายเก่า

สำหรับพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ นี้มีใช้บทยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ เนื่องจากพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ มีวัตถุประสงค์ให้ลูกจ้างทุกคนต้องได้รับการอบรมด้านความปลอดภัย ส่วนกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีวัตถุประสงค์ให้สถานประกอบกิจการตามประเภทกิจการที่กำหนดต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับต่างๆ ตามจำนวนลูกจ้างของสถานประกอบกิจการ โดยกำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานว่า ต้องผ่านการอบรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งในเรื่องการให้นายจ้างจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานเพื่อดำเนินการด้านความปลอดภัยนั้น พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ ดังนั้นจึงมีใช้กรณีใหม่ที่กฎหมายใหม่และกฎหมายเก่า มีบทบัญญัติสำหรับกรณีหนึ่ง ๆ อย่างเดียวกัน อันจะมีผลให้กฎหมายเก่าถูกยกเลิกไป

เพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยเกี่ยวกับการอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย สถานประกอบกิจการต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. สถานประกอบกิจการทุกประเภทกิจการต้องจัดฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงานให้แก่ลูกจ้างทุกคนตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ วิธีการการฝึกอบรมนายจ้างสามารถดำเนินการจัดฝึกอบรมเอง โดยปฏิบัติตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการฝึกอบรมผู้บริหาร หัวหน้างาน และลูกจ้างด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรม หลักสูตรและหัวข้อวิชา รวมทั้งคุณสมบัติวิทยากรฝึกอบรม กรณีที่นายจ้างไม่สามารถจัดฝึกอบรมเอง ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างเข้ารับการอบรมกับสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือหน่วยงานที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกำหนดหรือยอมรับ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการ

๒. สถานประกอบกิจการตามประเภทกิจการที่อยู่ในขอบข่ายการบังคับใช้ตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานในแต่ละระดับตามจำนวนลูกจ้างของ สถานประกอบกิจการ และต้องจัดให้ลูกจ้างทั่วไป ลูกจ้างเข้างานใหม่ ลูกจ้างเปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานที่ทำงาน หรือเปลี่ยนเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ ซึ่งมีปัจจัยเสี่ยงแตกต่างไปจากเดิม ต้องเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ กำหนด ทั้งนี้ลูกจ้างที่ผ่านการอบรมหลักสูตร

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานและระดับบริหาร ให้ถือว่าเป็นผู้ผ่านการอบรมตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ ส่วนสถานประกอบกิจการตามประเภทกิจการที่อยู่ในขอบข่ายการบังคับใช้ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ไม่ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารและหัวหน้างาน เช่น โรงแรม สถานพยาบาล สถาบันการเงินที่มีลูกจ้างน้อยกว่ายี่สิบคน แต่นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างระดับหัวหน้างานและระดับบริหารเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ กำหนด

สำหรับการอบรมนอกจากที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๖ แล้ว ปัจจุบันมีกฎหมายที่กำหนดให้นายจ้างจัดให้มีการอบรมแก่ลูกจ้างตามกฎหมายฉบับต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในที่อับอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๗

- ข้อ ๒๑ ให้นายจ้างจัดให้มีการอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศตามหลักเกณฑ์ วิธีการและหลักสูตรตามที่อธิบดีกำหนดแก่ลูกจ้างทุกคนที่ทำงานในที่อับอากาศ รวมทั้งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการอนุญาต ผู้ควบคุมงาน ผู้ช่วยเหลือปัจจุบันมีประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และหลักสูตรการฝึกอบรมในการทำงานในที่อับอากาศ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ใช้บังคับแล้ว

๒. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๙

- ข้อ ๓ วรรคสอง นายจ้างต้องจัดให้มีการอบรมและฝึกปฏิบัติจนกว่าลูกจ้างจะสามารถทำงาน ได้อย่างถูกต้องปลอดภัย ตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานที่ปลอดภัย ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน

- ข้อ ๒๒ ให้นายจ้างจัดให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานทุกระดับได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มเติมตามระยะเวลา หลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งขณะนี้ประกาศฯ อยู่ระหว่างการดำเนินการ

๓. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๑๔ นายจ้างต้องจัดให้มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับวิธีการเลือกและการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล โดยจัดให้ลูกจ้างได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการใช้ และบำรุงรักษาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

๔.กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง พ.ศ.๒๕๕๑

- ข้อ ๑๔ ให้นายจ้างจัดให้มีการฝึกอบรมลูกจ้างเกี่ยวกับการทำงานเป็นระยะๆ เช่น การใช้เครื่องจักร รหัสสัญญาณต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

- ข้อ ๓๔ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งมีหน้าที่บังคับเครื่องตอกเสาเข็มได้รับการฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการ

- ข้อ ๓๕ ในการทำงานเกี่ยวกับปั้นจั่น นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้บังคับปั้นจั่น ผู้ให้สัญญาณแก่ผู้บังคับปั้นจั่น ผู้ยึดเกาะวัสดุ หรือผู้ควบคุมการใช้ปั้นจั่น ผ่านการอบรมหลักสูตรการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และต้องจัดให้มีการอบรมหรือทบทวนการทำงานเกี่ยวกับปั้นจั่น

- ข้อ ๘๓(๒) การใช้ลิฟต์นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี และได้รับการฝึกอบรมการใช้ลิฟต์มาแล้วทำหน้าที่บังคับลิฟต์ประจำตลอดเวลาที่ใช้ลิฟต์

- ข้อ ๑๐๑ ให้นายจ้างจัดให้มีการอบรมวิธีทำงานในอุโมงค์และวิธีป้องกันอันตรายแก่ลูกจ้างก่อนเข้าทำงานในอุโมงค์ และต้องอบรมทบทวนหรือเพิ่มเติมเป็นประจำไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง

๕.กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. ๒๕๕๒

- ข้อ ๓๖ นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่อธิบดีประกาศกำหนด ทำหน้าที่เป็นผู้ขับรถยนต์ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการ

- ข้อ ๖๖ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้บังคับปั้นจั่น ผู้ให้สัญญาณแก่ผู้บังคับปั้นจั่น ผู้ยึดเกาะวัสดุ หรือผู้ควบคุมการใช้ปั้นจั่นอบรมหลักสูตรการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวและต้องจัดให้มีการอบรมหรือทบทวนการทำงานเกี่ยวกับปั้นจั่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด ปัจจุบันมีประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการอบรมหลักสูตรการปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับปั้นจั่น ผู้ให้สัญญาณแก่ผู้บังคับปั้นจั่น ผู้ยึดเกาะวัสดุ หรือผู้ควบคุมการใช้ปั้นจั่น และการอบรมทบทวนการทำงานเกี่ยวกับปั้นจั่น พ.ศ.๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๔ ใช้บังคับแล้ว

หมายเหตุ หากมีข้อสงสัยสอบถามเพิ่มเติมได้ที่สำนักความปลอดภัยแรงงาน กลุ่มงานทะเบียนความปลอดภัยแรงงาน

(นางสาวสุนีย์ตันติวุฒิพงค์)

โทร ๐๒ ๔๔๘๙๑๒๘ – ๓